

sudska praksa

Praksa sudova opšte nadležnosti

OBAVEZA VRAĆANJA ZAJMA

Okolnost što je suprug bio upoznat sa činjenicom da je njegova supruga pozajmila novac i da se sa time "saglasio" ne stvara za njega obavezu da taj novac vrati solidarno sa svojom suprugom jer pozajmljena sredstva nisu korišćenja za podmirenje zajedničkih potreba u bračnoj zajednici.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je saglasno članovima 7. i 8. ZPP-a na osnovu izvedenih dokaza u postuku (uvid u predmetni ugovor, saslušanjem svedoka Š. P. i V. P. i iz sadržine iskaza parničnih stranaka) i njihovom pravilnom ocenom, pravilno utvrdio učesnike i sadržinu ugovora o zajmu zaključenog 13. 05. 2003. godine, iznos glavnice zajma ugovorenu kamatu i rok vraćanja zajma te dao u prilog takvoj oceni dokaza valjane razloge u obrazloženju pobijane odluke, zbog čega ovakvo utvrđenje suda nije dovedeno u sumnju navodima žalbe da je sem tužene I reda zajmoprimalac bio i tuženi II reda, jer se saglasio sa dobijenom pozajmicom i dobijena sredstva i on koristio kao suprug tužene I reda, te navodima kojima se ukazuje na pogrešno utvrđenje ostalih bitnih činjenica od strane prvostepenog suda.

Kako iz svih izvedenih dokaza u postupku proizilazi da tuženi II reda nije bio stranaka u ugovornom odnosu zajma, to potpuno neosnovano tužilja u žalbi navodi da isti ima obaveze na povraćaj pozajmljenih sredstava navodeći da su ova sredstva korišćena za potrebe zajedničkog života oboje tuženih u smislu člana 187. st. 1. Porodičnog zakona, obzirom na to da ova činjenica ne porizilazi iz sadržine zaključnog ugovora o zajmu niti iz drugih izvedenih dokaza u postupku.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, GŽ 5129/06 od 10. 01. 2007.)

APSOLUTNA NIŠTAVOST UGOVORA O POKLONU ZAKLJUČENOG SUPROTN DOBRIM OBIČAJIMA

Ugovor o poklonu zaključen između bračnih drugova u nameri da osujete poverioca da naplati svoje potraživanje prema supruhu, u situaciji kada se na njegovom imenu ne vodi druga imovina iz koje bi poverilac mogao naplatiti svoje potraživanje, u suprotnosti je sa osnovnim načelima obligacionih odnosa, a namera tuženih bračnih drugova suprotna dobrim običajima, pa je takav ugovor ništav u smislu odredaba člana 103. ZOO-a.

Iz obrazloženja:

U toku prvostepenog postupka utvrđeno je da je dana 21. 03. 1996. godine sačinjen zapisnik koji su potpisali tužilac kao zajmodavac i direktor SZ „A-I-Fito”, ovde tuženi prvog reda, kao zajmoprimalac, i F. Z. kao pomoćnik direktora, u kome je konstatovano da je on sačinjen povodom pozajmice koju je B. M., ovde tužilac pozajmio firmi SZ

„A-I-Fito”, u iznosu od 55.000 DEM. Navedeno je da se firma SZ „A-I-Fito”, obavezuje da do 20. 04. 1996. godine vrati tužiocu iznos od 55.000 DEM, a ako ne bude u mogućnosti u ugovorenom roku vratiti sumu, T. V., ovde tuženi prvog reda se obavezuje da na svoje nepokretnosti stavi intabulaciju u iznosu od 100.000 DEM u korist tužioca. Kako tužiocu nije vraćen navedeni dug, tužilac je dana 04. 10. 1996. godine podneo tužbu sudu protiv ovde tuženih, radi isplate duga. Prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtev u odnosu na prvo tuženog, dok je u odnosu na T. B. tužbeni zahtev odbijen. Okružni sud je žalbu tuženog prvog reda delimično usvojio i prvostepenu presudu ukinuo u delu odluke o kamati na dosuđeni iznos glavnice. U ponovljenom postupku sud je obavezao tuženog da na iznos glavnog duga isplati zakonsku zateznu kamatu počev od 04. 10. 1996. godine. Tuženi T. V. je dana 03. 10. 1996. godine sa tuženom T. B. zaključio Ugovor o poklonu, kojim je svojoj supruzi kao poklonoprimcu poklonio neopozivo i besteretno u celini svoje vlasništvo na 1/2 idealnih delova trosobnog stana br. 233 koji se nalazi u Novom Sadu u ulici Branimira Ćosića br. 12. na trećem spratu višestambene zgrade upisan u listu nepokretnosti br. 1405/83 sagrađen na parceli br. 6900/36. Poklonodavac je dao i svoju bezuslovnu saglasnost da se poklonoprimac upiše kao vlasnik u zemljišnim knjigama. Tužena nije odmah nakon zaključenja ugovora o poklonu podnela molbu za upis u zemljišne knjige, nego tek nakon pravnosnažnog okončanja parničnog postupka, i to dana 17. 07. 2006. godine.

Na osnovu ovako pravilno utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno je prvostepeni sud primenio materijalno pravo, odredbe Zakona o obligacionim odnosima, kada je zaključio da je Ugovor o poklonu zaključen između tuženih dana 03. 10. 1996. godine protivan dobrim običajima i utvrdio ništavost navedenog ugovora.

Kako dobri običaji podrazumevaju da svako lice ispuni svoju preduzetu obavezu, odnosno obavezu koju se obavezao da će ispuniti, to je tuženi prvog reda trebao ispuniti svoju obavezu na koju se obavezao i koju je obećao da će ispuniti potpisom zapisnika od 21. 03. 1996. godine, a po kojoj ukoliko SZ „A-I-Fito” čiji direktor je u to vreme bio tuženi prvog reda ne bude u mogućnosti da ovde tužiocu u ugovorenom roku do 20. 04. 1996. godine vrati sumu od 55.000 DEM ovde tuženi T. V. se obavezuje da na svoje nepokretnosti stavi intabulaciju u iznosu od 100.000 DEM u korist ovde tužioca.

Nasuprot tome tuženi zaključuje Ugovor o poklonu u kome se tuženi T. V. pojavljuje kao poklonodavac a tužena T. B. kao poklonoprimac 1/2 dela stana u Novom Sadu u ulici Branimira Ćosića br. 12, upravo u vreme kada su svesni činjenice da tužiocu nije vraćen dug prema potpisanom zapisniku od 21. 03. 1996. godine, i da je tuženi T. V u obavezi da stavi intabulaciju na svoju nekretninu, a pri tom znajući i da tuženi nema u svojini ili susvojini neku drugu nekretninu osim 1/2 dela stana u Novom Sadu u ulici Branimira Ćosića br. 12.

Na osnovu napred iznetog, pravilan je zaključak prvostepenog suda da su tuženi u konkretnom slučaju, zaključenjem Ugovora o poklonu postupili nesavesno, i u nameri da osujete tužioca da naplati svoje potraživanje prema tuženom prvog reda, a u situaciji kada se na njegovom imenu ne vodi druga imovina iz koje bi tužilac mogao naplatiti svoje potraživanje. Prema tome, ovaj ugovor o poklonu u suprotnosti je sa osnovnim načelima obligacionih odnosa, a namera tuženih prilikom zaključenja ugovora o poklonu je bila suprotna dobrim običajima, jer je isti zaključen u cilju izbegavanja obaveze tuženog prvog reda koju je preuzeo potpisivanjem zapisnika od 21. 03. 1996. godine, a na šta je i obavezan presudama Opštinskog i Okružnog suda u Novom Sadu.

Kako je u toku prvostepenog postupka nesumnjivo utvrđeno da je namera tuženih prilikom zaključenja Ugovora o poklonu dana 03. 10. 1996. godine bila suprotna dobrim običajima, obzirom da je isti zaključen radi osujećenja tužioca da namiri svoje potraži-

vanje prema tuženom T. V., pravilno je prvostepeni sud primenio odredbe člana 103. Zakona o obligacionim odnosima i utvrdio ništavost napred navedenog ugovora.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž-1276/2008 od 13. 03. 2008.)

PRAVNO DEJSTVO PREDUGOVORA

Ukoliko nesavesna ugovorna strana svojim postupanjem spreči pretežno ispunjenje obaveze druge ugovorne strane i zaključenje punovažnog ugovora, ona se ne može pozivati na ništavost predugovora, zbog nedostatka propisane forme.

Iz obrazloženja:

Imajući u vidu utvrđene činjenice, osnovano tužilac u žalbi ukazuje na pogrešnu primenu materijalnog prava od strane prvostepenog suda koji odbija zahtev tužioca za naknadom materijalne štete u vidu izgubljene dobiti iz razloga što ne postoji pravni osnov po kojem tužilac potražuje ovu naknadu jer predugovor koji su stranke zaključile zbog nedostatka zakonom propisane forme ne proizvodi pravno dejstvo.

Međutim, iako zaključeni predugovor ne ispunjava formu pripisanu odredbom člana 4. st. 1. Zakona o prometu nepokretnosti, a obaveze ugovarača nisu u celini ili pretežnom delu ispunjene (tužena nije predala predmetnu nepokretnost u posed tužiocu a tužilac nije isplatio u celosti kupoprodajnu cenu), istom se saglasno odredbi člana 4. st. 2. i 3. ovog zakona može priznati pravno dejstvo budući da je do neizvršenja predgovora u pretežnom delu došlo krivicom tužene.

Naime, kako je svrha zaključenja predugovora i glavnog ugovora o prometu nepokretnosti ostvarenje prometa, i kod predugovora ocena da li je ugovor ispunjen u celosti ili pretežnom delu vezana je za predaju prodate stvari i isplatu cene, pa saglasno tome treba oceniti da je moguća konvalidacija ovakvog ugovora u smislu odredbe stava 3. člana 4. Zakona o prometu nepokretnosti.

U konkretnom slučaju, predugovor parničnih stranaka sadrži ne samo sve bitne sastojke glavnog ugovora u smislu odredbe člana 45. st. 3. ZOO (cena i predmet prodaje su određeni) već i određene sporedne elemente (odricanje kupca od prava na korišćenje zajedničkih prostorija zgrade, odredbe o odustanici i odredbe o dinamici plaćanja cene).

Kupac je po ovom ugovoru isplatio prodavcu veći deo ugovorene cene u rokovima koje su stranke utvrdile predugovorom, sem isplate poslednje rate čija je isplata ugovorena na dan overe ugovora, istovremeno sa ispunjenjem obaveze prodavac, ovde tužene, da preda tužiocu u posed predmetni stan. Obzirom da tuđežena odbija predaju poseda predmetnog ugovora i zaključenje glavnog ugovora, tužilac nije u mogućnosti da isporučuje u celosti svoje ugovorne obaveze.

Stoga prestacija tužioca kao ugovorne strane nije u potpunosti izvršena usled nesavesnog ponašanja tužene, koje je motivisano izbegavanjem obaveze da naknadi kupcu štetu zbog protoka ugovorenog roka izgradnje stana, zbog čega je za neizvršenje predgovora u pretežnom delu odgovorna tužena a ne i tužilac, koji zbog ovakvog nesavesnog ponašanja ne može trpeti štetu.

Iz svih utvrđenih činjenica u postupku vidljivo je da je prava volja ugovarača bila da realizuju posao kupoprodaje predmetnog stana (član 99. ZOO) a da tužena nakon što je tužilac isplatio veći deo kupoprodajne cene izbegava svoje obaveze kako bi sprečila tužioca da ostvari pravo na naknadu štete zbog neispunjenja ugovornih obaveza u ugovorenom roku. Stoga okolnost što ugovor nije izvršen u pretežnom delu, koja je saglasno

odredbi člana 4. st. 3. Zakona o prometu nepokretnosti uslov za konvalidaciju ugovora, ne može ići u korist nesavesne ugovorne strane.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 5994/06 od 12. 12. 2007.)

ODGOVORNOST ZA KRAĐU NADGROBNOG SPOMENIKA

Za krađu nadgrobnog spomenika odgovara javno komunalno preduzeće kome je povereno vršenje poslova od opšteg interesa, a nije preduzelo sve mere zaštite i obezbedio od krađe nadgrobni spomenika.

Iz obrazloženja:

Iz činjeničnog stanja utvrđenog u toku prvostepenog postupka proizilazi da je tužiljin otac sahranjen 1977. godine na Novom groblju u Novom Sadu. Tužilja mu je podigla spomenik koji je predstavljao trajnu umetničku vrednost. Osnova je bila izgrađena od belog istarskog mermera, koju je sačinio kamenorezac J. B. Skulptura koju je izgradio akademski vajar S. B., bila je livena u bronzi prečnika oko jednog metra i težine 170 kg, kao i jedna žardinjera. Prilikom posete groba, dana 28. 08. 2001. godine, tužilja je ustanovila da je nadgrobni spomenik i žardinjera, bez vidljivih oštećenja demontiran i odnesen. Da bi se ovo obavilo potrebno je bar četiri čoveka, najmanje pola sata vremena, a za odnošenje kamion nosivosti 5 tona. Cena spomenika na dan 15. 09. 2006. godine iznosi 10.140 evra, odnosno 860.277,60 dinara. Predmet tužbenog zahteva je naknada materijalne štete zbog ukradenog nadgrobnog spomenika i to za ukradenu kulpturu i žardinjeru i na ime plaćenog autrskog honorara akademskom vajaru S. B.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni su pravilnom primenom materijalnog prava delimično usvojili tužbeni zahtev. Tuženi je u obavezi da tužilji naknadi štetu na osnovu odgovornosti u vezi sa vršenjem poslova od opšteg interesa, a na osnovu odredbi člana 184. Zakona o obligacionim odnosima, kojima je propisano da preduzeće i druga pravna lica, koja vrše komunalnu ili drugu sličnu delatnost od opšteg interesa odgovaraju za štetu ako bez opravdanog razloga obustave ili neredovno vrše svoju uslugu.

Odgovornost tuženog proizilazi iz odredbe člana 5. i člana 6. Zakona o sahranjivanju i grobljima RS, odredbi člana 2. i člana 14. stav 2. tačka 6. Zakona o komunalnim delatnostima, te odredbe člana 8. stav 1. i 2. Odluke tuženog o održavanju reda na grobljima. Skupština opštine Novi Sad poverila je vršenje pogrebne delatnosti i uređivanja i održavanja grobalja tuženom. Internim aktima tuženog propisana je procedura ulaska i izlaska sa gradskog groblja u Novom Sadu, način evidentiranja ulazaka i izlazaka, kao i unošenje i iznošenje spomenika, alata i sličnog, te postavljanja spomenika.

Nížestepeni sudovi pravilno zaključuju da tuženi ove poslove nije obavljao na način kojim se obezbeđuju mere zaštite i obezbeđenja komunalnih objekata, odnosno nije preduzeo sve potrebne mere u smislu zaštite nadgrobni spomenika od krađe.

Bez uticaja je revizijski navod da je groblje javna površina, dok je nadgrobni spomenik privatno vlasništvo, pa da stoga ne stoji obaveza tuženog da isto obezbeđuje. Ovo stoga što je na tuženog, u smislu navedenih zakonskih odredbi, preneti obaveza vršenja usluge obezbeđenja i preduzimanja mera zaštite komunalnih objekata što podrazumeva da pored javne površine mora obezbediti bezbednost nadgrobni spomenika, u skladu sa obavezama utvrđenim svojim internim aktima.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 2530/07 od 11. 12. 2007.)

FUNKCIJA SREDSTAVA GARANTNOG FONDA

Funkcija sredstava garantnog fonda je da se naknadi šteta trećim oštećenim licima, a ne da se štetnik regresira zato što je njegov osiguravač otišao u stečaj.

Iz obrazloženja:

Neosnovano se tužioci u svojoj žalbi pozivaju na odredbe članova 423. i 424. ZOO u vezi sa odredbom člana 897. ZOO, ističući da primenom ovih odredaba kao solidarni dužnici koji su u celini naknadili obavezu poveriocu imaju pravo da od tuženih, kao sadužnika, zahtevaju da im naknade deo obaveze koji po osnovu ugovora o osiguranju na njih pada, odnosno vrate im deo naknade koji su za njih isplatili. Ovo stoga što svoj zahtev u ovom postupku tužioci crpe iz ugovora o obaveznom osiguranju od odgovornosti za štetu pričinjenu u trećim licima čije je dejstvo regulisano odredbama Zakona o osiguranju imovine i lica (Sl. glasnik RS, broj 30/96), kao pripisom *lex specialis* u odnosu na opšte odredbe ZOO koje regulišu ugovor o osiguranju. Saglasno članu 106. ZOIL-a odgovornost tuženog Garantnog fonda za štetu ili deo štete koja nije naknađena iz stečajne mase, ukoliko je takva šteta prouzrokovana upotrebom motornog vozila za koji je zaključen ugovor o obaveznom osiguranju, je supsidijarna odgovornost, a pravo da zahteva naknadu od ovog tuženog pripada samo trećim oštećenim licima, a ne licima odgovornim za štetu. Sredstva Garantnog Fonda se obrazuju radi ekonomske zaštite putnika i trećih oštećenih lica (član 99. st. 1. ZOIL-a), a ne i radi zaštite lica odgovornih za štetu.

Istina, tužioci kao pravni sledbenici štetnika su bili u odnosu solidarnog sadužništva sa osiguravajućom organizacijom "Krajina osiguranje" (koja je prestala da postoji usled stečaja) u pogledu prava oštećenog da zahteva isplatu naknade štete, saglasno odredbi člana 941. ZOO. Međutim, između tužilaca kao pravnih sledbenika štetnika i tuženih ("DDOR" Novi Sad i Udruženja osiguravajućih organizacija) ne postoji solidarnost, jer ovi tuženi niti su pravni sledbenici osiguravača, zbog čega tužioci nemaju pravo da primenom odredbe člana 423. ZOO zahtevaju da im tuženi I i II reda vrate deo naknade koji su za njih platili.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 5205/06 od 17. 01. 2008.)

NATURALNA NAKNADA ŠTETE I MOGUĆNOST TRAŽENJA NOVČANE NAKNADE

Ukoliko štetnik nije izvršio popravku oštećene stvari u dogovorenom roku, iako je zaključen sporazum o naturalnom obeštećenju oštećeni ima pravo na novčanu naknadu štete iz istog štetnog događaja.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud odbija zahtev tužilje sa obrazloženjem da je njen pravni predhodnik zaključio sa osiguravačem tuženog sporazum o sanaciji oštećenog objekta, pa kako se „tužilac opredelio za sanaciju a ne za naknadu štete”, iz istog štetnog događaja ne pripada joj pravo da se dva puta obeštećuje, jednom po osnovu sporazuma o uspostavi pređašnjeg stanja na objektu, a drugi put ostvarivanjem prava na naknadu štete. Sud dalje zaključuje da bi se dosudom traženih iznosa tužilja neosnovano obogatila na račun tuženog, jer bi za isti štetni događaj bila dvostruko obeštećena.

Međutim, na osnovu činjenica koje je utvrdio, da je autobus tuženog 22. 06. 1998. godine udario u kuću tužioca kojom prilikom je tužiocu pričinjena materijalna šteta, da su nakon toga pravni predhodnik tužilje i osiguravač tuženog zaključili sporazum o sa-

naciji oštećenih objekta, stambene kuće u Novom Sadu, kojim se preduzeće a.d. Panonija za osiguranje obavezalo da izvrši radove na predmetnom objektu tako da isti dovede u stanje u kojem se nalazio pre oštećenja, a bez utvrđenja činjenice da li je osiguravač tuženog i ispunio svoje obaveze iz sporazuma koji je zaključio sa predhodnikom tužilje, prvostepeni sud nije mogao zaključiti da je tužilja obeštećena i da stoga nema pravo da zah-teva naknadu štete.

Stoga, razlozi prvostepenog suda navedeni u pobijanoj presudi, kada sud odbija zahtev tužilje kao neosnovan, jer bi ista bila dva puta obeštećena, pri čemu svoj stav zas-niva samo na činjenici da su stranke zaključile sporazum o sanaciji objekta i odrekle se međusobnih potraživanja, a suprotno ovome, konstatuje da je nesporno da je tuženi od-govorani za nastanak štete na kući tužilje te utvrđuje i visinu ove štete na dan štetnog do-gađaja, međusobno su protivrečna, a izreka presude protivrečna navedenim razlozima, jer činjenice utvrđene od strane prvostepenog suda ne daju osnova za odbijanje zahteva tužioca, pa se zbog ovih nedostataka pobijana presuda i ne može ispitati, što predstavlja bitnu povredu postupka iz člana 361. stav 2. tačka 12. ZPP-a.

Sem toga, prvostepeni sud pogrešno tumači odredbu člana 6. navedenog sporazu-ma parničnih stranaka, kada zaključuje da se potpisivanjem istog tužilja odrekla prava da zahteva odštetu pred sudom iz predmetnog štetnog događaja, jer ovaj sporazum ne pred-stavlja vansudsko poravnanje stranaka, niti iz istog prizilazi da je šteta naknađena, a na-vedena ugovorna odredba znači da tužilac, u slučaju ispunjenja obaveze tuženog iz čla-na 2. sporazuma, ne može potraživati novčanu naknadu štete u celosti, već samo ovog dela štete koji osiguravač tuženog nije na ugovoreni način (uspostavom predašnjeg sta-nja, tj. sanacijom) naknadio. Pravo je tužilje da, saglasno odredbi člana 941. stav 1. ZOO, zahteva naknadu štete direktno od osiguravača ili od lica odgovornog za štetu, po svom izboru, ili pak da sukcesivno zahteva naknadu i od lica odgovornog za štetu i od njego-vog osiguravača, ali ne više od iznosa pretrpljene štete, odnosno da u slučaju delimičnog obeštećenja od osiguravača preostali iznos odštete do potpune naknade potražuje od di-rektno odgovornog lica.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 460/06 od 20. 09. 2006.)

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE U SLUČAJU PRIVREMENOG UMANJENJA ŽIVOTNE AKTIVNOSTI

Pravo na novčanu naknadu nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti ima i lice kod koga je umanjenje životne aktivnosti bilo privremeno.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tuženi je dana 24. 12. 2002. godine u Nešti-nu, u kući svog zeta nad tužiocem mldb. Branislavom izvršio protivprirodni blud. Presu-dom prvostepenog suda br. K. 398/02 od 17. 03. 2003. godine tuženi je oglašen krivim za učinjeno krivično delo obljube ili protivprirodnog bluda sa licem koje nije navršilo 14 godina, pa mu je izrečena kazna zatvora 5 godina, koja je presudom drugostepenog suda smanjena na kaznu zatvora od 3 godine. Kritičnog dana tužilac je imao 5 godina i zbog toga nije bio svestan značaja onog što se desilo. Trpeo je strah, sekundarni, intenziteta oko 6 stepeni, koji se kasnije pojačao i bio intenziteta oko 8 stepeni, da bi kasnije bio u opadanju. Tužilac ima ograničenje u vršenju svojih životnih aktivnosti, odnosno onih ak-tivnosti koje su detetu njegovog uzrasta primereni. Utvrđeno je da tužilac ne sme da ide sam u školu, ne sme da ostaje u kući, da ima problema vezanih za separaciju od roditel-

lja, kao i da postoje drugi oblici represivnog ponašanja i posledica su pretrpljenog duševnog bola, te da u tom smislu postoji umanjena životna aktivnost u lakom stepenu oko 30%. Ovakvo umanjenje životne aktivnosti je sadašnje stanje i nije trajnog karaktera. Prema nalazu sudskog veštaka kod tužioca će ulaskom u pubertet i sticanjem psihoseksualne zrelosti doći do promene stanja, što će se utvrditi kada tužilac dođe u to starosno doba.

Polazeći od utvrđenih činjenica pravilno su nižestepeni sudovi primenili materijalno pravo kada su na osnovu čl. 200. i 202. Zakona o obligacionim odnosima, a primenom čl. 224. ZPP-a delimično usvojili tužbeni zahtev tužioca za naknadu nematerijalne štete.

Neosnovani su navodi revizije tuženog kojim osporava pravo tužioca na naknadu nematerijalne štete po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjene životne aktivnosti. Kod odlučivanja o ovom vidu štete, pravilno su sudovi cenili okolnost da je ovaj vid štete po pravilu trajnog karaktera, ali novčana naknada se može dosuditi i kada je umanjenje životne aktivnosti privremeno. Ovo u slučaju, ako je umanjenje životne aktivnosti jačeg intenziteta i dužeg trajanja, ili ako to posebne okolnosti opravdavaju, što je ovde slučaj. Umanjena životna aktivnost obuhvata sva ograničenja u životnim aktivnostima oštećenog, uključujući i aktivnosti uz povećane napore ili pod posebnim uslovima. Kod tužioca ne postoji fizičko umanjenje životne aktivnosti ali tužilac ima ograničenje u vršenju svojih životnih aktivnosti. Nalazi se pod stresnim sindromom, pod stalnim roditeljskim nadzorom je, postoji osećaj ugroženosti tako da sve životne aktivnosti tužilac obavlja pod posebnim uslovima, a anksioznost se prvenstveno ispoljava u situacijama odvajanja od bliskih i poznatih osoba i delom ometa dete u svakodnevnom funkcionisanju, a što su posledice traumatskog iskustva. Nalazeći da pri odlučivanju o naknadi za umanjenje pojedinih životnih aktivnosti, kao posledica izvršene bludne radnje nad tužiocem, pravilno su nižestepeni sudovi cenili da tužiocu pripada naknada štete i po ovom osnovu.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 283/08 od 06. 02. 2008.)

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE

Samo vođenje sudskog postupka protiv određenog lica koji je okončan obustavom postupka nije zakonom predviđeno kao osnov za naknadu nematerijalne štete, već je ruho nezakonit ili nepravilan rad državnih organa.

Nezakonit rad organa se ogleda u postupanju protivno zakonu, drugom propisu ili opštem aktu ili u propuštanju da se zakon, drugi propis ili opšti pravni akt primeni, ili u radnji koja je protivna običajima ili pravilima morala. Nepravilan rad predstavlja one radnje koje nisu u skladu sa opštim normama vršenja službe, odnosno delatnosti kojom je licu prouzrokovana šteta.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sud pravilno iz utvrđenog činjeničnog stanja izvodi zaključak da u radnjama tužene nema elemenata protivpravnosti, te da su organi tužene postupak protiv ovde tužioca vodili u skladu sa zakonskom procedurom. Isti su organi postupali po zahtevu preduzeća „E” i postavili zahtev za pokretanje postupka zbog nevraćenog mobilnog telefona i pečata preduzeća koji je tužilac zadržao kod sebe, po njihovoj tvrdnji i nakon što mu je dužnost direktora prestala. Po ovom zahtevu OJT u NS podneo je zahtev za sprovođenje istrage nakon koje je Opštinski sud doneo rešenje o sprovođenju istrage, a OJT podiglo optužnicu zbog osnovane sumnje da je V. V. izvršio dva krivična dela iz čla-

na 223. stav 1. i 251. stav 1. KZ RS. Opštinski sud je nakon sprovedenog postupka odbio optužbu protiv ovde tuženog i postupak obustavio. Iz ovih činjenica ne proizilazi protivpravnost u radnjama državnih organa, pa se neosnovano žalbom tužioca ukazuje da su organi tužene morali znati i bez sprovedenog postupka da u radnjama okrivljenog nema osnova za sumnju da je počinio krivična dela koja mu se stavljaju na teret. Nema mesta tvrdnji tužioca da je očigledna „grupa nepažnja” organa tužene, jer su već iz dokumenata koji su prehodili pokretanju postupka protiv ovde tužioca i iz njegove izjave morali videti da nema osnova za sumnju. Osnovano je stanovište prvostepenog suda da niko, pa ni tužilac nije oslobođen od procesuiranja pred sudovima.

Odredbom člana 25. Ustava RS propisano je da svako lice ima pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete koju mu je nepravilnim ili nezakonitim radom nanelo službeno lice ili državni organ, a štetu je dužna naknaditi Republika Srbija. Ova odgovornost predviđena je članom 172. stav 1. ZOO. Tužilac u toku postupka nije dokazao da je šteta čiju naknadu potražuje prouzrokovana grubom nepažnjom ili namerom kao posledicom nezakonitog ili nepravilnog rada državnih organa odnosno suda ili sudije koji je učestvovao u postupku u kome se teretio za krivično delo.

Tužilac suprotno žalbenim navodima nema pravo na naknadu nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda, jer u tom postupku nije doneta odluka koja je neopravdana, već zakonita odluka, pa činjenice samog procesuiranja tužioca u tom postupku ne daju mu pravo na naknadu ovog vida nematerijalne štete u smislu člana 200. ZOO. Zato se žalbom neargumentovano ističe da je sud za zakonito presuđenje morao utvrditi u kojoj meri su štetni postupci državnih organa u predmetnom slučaju oštetili i pogoršali zdravstveno stanje tužioca kao i odnose u njegovoj porodici. Postupak državnih organa – sprovođenje istrage i vođenje krivičnog postupka bio je na zakonu zasnovan, pa nižestepeni sud nije imao osnova da se upušta u ocenu uzročnosti između vođenja postupka protiv ovde tužioca i eventualnog pogoršanja njegovog zdravstvenog stanja kao i porodičnih prilika. Nema propusta u radu državnih organa, niti „grube nepažnje”, kako je to pravilno zaključio prvostepeni sud, koji stav podržava i ovaj drugostepeni sud. Samo vođenje sudskog postupka protiv određenog lica koji je okončan obustavom postupka, a ne osuđujućom presudom, nije zakonom predviđeno kao osnov za naknadu nematerijalne štete zbog povrede ugleda i časti.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, broj Gž. 6749/06 od 21. 03. 2008. godine)

OBAVEZA OSIGURAVAČA

Osiguravač ima obavezu da osiguraniku preda opšte uslove osiguranja, ali ne i obavezu da osiguranika upozna sa sadržinom pozitivnih propisa o osiguranju.

Iz obrazloženja:

Organizacija za osiguranje ne može biti odgovorna, kako pogrešno zaključuje prvostepeni sud, zbog nepostupanja njenog službenika saglasno odredbi člana 902. st. 3. i 4. ZOO, koja ga obavezuje da ugovori ugovarača osiguranja da su opšti i posebni uslovi osiguranja sastavni deo ugovora i preda mu njihov tekst ako isti uslovi nisu štampani na samoj polisi, jer poštovanje navedene obaveze nije obezbeđeno nikakvom sankcijom na nepostupanje shodno ovoj obavezi ne može stoga biti osnov za naknadu štete od tuženog kao osiguravača.

Sem toga, i u slučaju da je tuženi tužiocu prilikom potpisivanja polise osiguranja predao opšte uslove osiguranja i upozorio tužioca na početak trajanja osiguranja, dejstvo ugovora ne bi bilo drugačije, jer bi i u tom slučaju ugovor važio tek 24 časa od časa da-

na označenog u polisi odnosno od 23. 08. 2006. godine kao narednog dana po zaključenju ugovora, a tužilac nije dokazao da bi to na njega uticalo tako da donese odluku da ne zaključi ugovor sa tuženim.

Sa druge strane, u konkretnom slučaju nije od značaja okolnost što tužilac nije upozoren na početak dejstva osiguranja propisan odredbom člana 922. st. 1. ZOO, budući da tuženi kao osiguravač, sem obaveze na predaju opštih uslova osiguranja, nema obavezu da osiguranika upozna sa sadržinom pozitivnih propisa o osiguranju (*ignorantia iuris nocet* - nepoznavanje prava škodi).

Odloženo vreme početka trajanja osiguranja propisano odredbom člana 923. st. 1. (24 sata nakon potpisivanja podnose ili drugo vreme koje odrede ugovarači) ima za cilj da obezbedi neizvesnu prirodu (aleatornost) ugovora o osiguranju, koji se zaključuje obzirom na događaj koji mora biti budući, neizvestan i nezavisan od isključive volje ugovarača (osigurani slučaj), kako je propisano odredbom člana 898. st. 1. ZOO, zbog čega bi usvajanje zahteva tužioca za naknadom štete zbog propusta službenika tuženog da ugovor zaključi pre nastupanja osiguranog slučaja bilo suprotno sadržini ovih odredaba i pravnoj prirodi ugovora o osiguranju.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 76/08 od 17. 01. 2008.)

UGOVOR U KORIST TREĆEG LICA

Osnovan je prigovor neispunjenja kod ugovora u korist trećeg lica, koji je u postupku istakao dužnik prema trećem licu (korisniku), jer isti prigovor u smislu člana 151. ZOO dužnik može isticati i prema ugovaraču.

Iz obrazloženja:

Iz utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud pogrešno zaključuje da je tužbeni zahtev tužioca osnovan, jer je po stanovištu prvostepenog suda bez značaja za odlučivanje činjenica da "X" A.D. ne vrši isplatu ugovorenih premija, te da po stavu tog suda tužilac nije ni u kakvom ugovornom odnosu sa tuženim s obzirom da je njegova firma zaključila predmetnu polisu osiguranja sa tuženim. Ovakvo se pravno stanovište prvostepenog suda ne može prihvatiti, a iz sledećih razloga. Prvenstveno iz činjenica utvrđenih u toku postupka nedvosmisleno proizilazi da pravna priroda ovog odnosa predstavlja ugovor u korist trećeg lica. Žalbom tuženog osnovano se pobija prvostepena presuda time što se ističe da nižestepeni sud pogrešno primenjuje odredbe materijalnog prava, jer je članom 151. ZOO propisano da dužnik može istaći prema trećem licu sve prigovore koje ima prema ugovaraču po osnovu ugovora kojim je ugovorena korist za trećeg. Ugovor u korist trećeg stvara i odnos između dužnika (promitenta) i korisnika (beneficijara). Korisnik stiče sopstveno i neposredno pravo prema dužniku, pa je tako u stvari korisnik poverilac promitenta i u tom smislu on ima pravo da zahteva izvršenje dugovane prestacije, u ovom slučaju isplatu naknade po ugovorenoj polisi za osigurani slučaj. Ugovorom između promitenta ovde tužbenog i stipulanta ovde ugovarača nastalo je pravo u korist trećeg. S obzirom da obaveza promitenta ima svoj izvor u ugovoru koji je on zaključio sa stipulantom, to promitent u smislu citiranog člana zakona, može korisniku staviti sve prigovore koje je mogao staviti i stipulantu jer, iako na osnovu ugovora između stipulanta i promitenta korisnik stiče sopstveno i neposredno pravo u odnosu na promitenta, ipak odnos između promitenta i korisnika nije pravno nezavisan od odnosa promitenta i stipulanta. Znači promitent može istaći prema korisniku sve one prigovore koji potiču iz ugovora sa stipulantom. Drugim rečima, na zahtev korisnika promitent može upotrebiti sve prigovore koje je mogao istaći prema stipulantu, a koji su vezani za ugovor sa njim,

kao što je prigovor neispunjenog ugovora, tj. odbiti zahtev korisnika prigovorom da stipulant (ugovarač) nije ispunio obavezu prema njemu što je prema ugovoru bio dužan da učini. Zbog navedenog, a na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da tužbeni zahtev tužioca nije osnovan jer je činjenica da preduzeće "X" A. D. nije vršio uplatu premija osiguranja u vreme štetnog događaja nesporna, pa bez obzira što je rok važenja polise i bez uplaćenih premija produžavan, prigovor neispunjenja obaveze u smislu citirane zakonske odredbe je osnovan, a stanovište nižestepenog suda da tužilac nije ni u kakvom ugovornom odnosu sa tuženim pogrešan zbog čega je pobijanu presudu valjalo preinačiti i tužioca sa tužbenim zahtevom odbiti.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 4267/06 od 13. 03. 2008.)

OBAVEZA RODITELJA DA IZDRŽAVA PUNOLETNO DETE

Punoletno dete koje nije navršilo 26 godina života i nalazi se na redovnom školovanju ima pravo na izdržavanje od svoga oca bez obzira što je 100% invalid i lišen poslovne sposobnosti ukoliko ima mogućnosti za plaćanje alimentacije.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilac je sin tuženog. Tužilac je rođen 1982. godine i redovan je student pete godine Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu. Drži privatne časove iz matematike i fizike i na taj način ostvaruje prihode od oko 4.800,00 dinara mesečno. Potrebe tužioca iznose oko 26.000,00 dinara mesečno, koji iznos obuhvata troškove nabavke odeće, obuće, knjiga, sredstava za higijenu, ishranu i džeparac. Tužilac živi u stanu svog ujaka i u njegovom porodičnom domaćinstvu. Drugih prihoda nema, kao ni nepokretne imovine. Majka tužioca je rođenja 1948. godine, nije zaposlena, živi i prima socijalnu pomoć. Nepokretne imovine nema. Tuženi je rođen 1949. godine. Učestvujući u ratu u Hrvatskoj zadobio je teške telesne povrede i psihički je oboleo od posttraumatskog stresnog poremećaja, pa je 21. 06. 2004. godine lišen poslovne sposobnosti potpuno, a za staraoca mu je određena sestra. Smešten u Gerontološkom centru. U periodu od februara 2004. godine do decembra 2006. godine troškovi smeštaja u gerontološkom centru za tuženog kretali su se od 14.000,00 do 25.000,00 dinara. Ovi troškovi podrazumevaju boravak u Centru, ishranu, higijenu i primarnu zdravstvenu zaštitu. Tuženi ne koristi ortopedska pomagala, nema poseban režim ishrane, a upotrebljava lekove koji se nalaze na pozitivnoj listi i koje nabavlja na osnovu recepata. Tuženi prima ličnu invalidninu, dodatak za negu i naknadu za vreme nezaposlenosti. Ukupni prihodi tuženog od aprila 2004. godine do januara 2006. godine kretali su se od 43.579,00 do 88.150,00 dinara, od čega su prihodi na ime naknade za vreme nezaposlenosti iznosili 12.911,00 do 28.267,00 dinara.

Primenjujući materijalno pravo na utvrđeno činjenično stanje, pravilno je drugostepeni sud utvrdio da postoji obaveza tuženog da učestvuje u izdržavanju tužioca, kao svog sina i da je on u mogućnosti da od prihoda koje ostvaruje po osnovu lične invalidnine i na ime dodatka za negu, plaća mesečno 25%, jer je taj iznos u skladu sa njegovim imovnim stanjem, imajući u vidu i njegove potrebe i troškove njegovog smeštaja u Gerontološkom centru. Tim iznosom tužilac može delimično zadovoljiti svoje potrebe, uz prihode koje ostvaruje sopstvenim radom.

Utvrđena visina izdržavanja u skladu je sa odredbama člana 162. Porodičnog zakona.

Okolnost što je tuženi 100% invalid i što je lišen poslovne sposobnosti potpuno, ne utiče na drugačije rešenje ove pravne stvari, jer je on dužan da učestvuje u izdržavanju

tužioca u skladu sa svojim mogućnostima, a njegove mogućnosti su u prvostepenom postupku pravilno utvrđene.

Neosnovano je pozivanje tuženog na odredbe člana 155. stav 4. Porodičnog zakona, kojim je propisano da nema pravo na izdržavanje punoletno lice ako bi prihvatanje njegovog zahteva za izdržavanje predstavljalo očiglednu nepravdu za roditelje, odnosno druge krvne srodnike. U ovom slučaju nisu ispunjeni uslovi za primenu ove zakonske odredbe. Tuženi ima mogućnosti da učestvuje u izdržavanju tužioca, a tužilac ima pravo na to izdržavanje, jer se nalazi na redovnom školovanju i nema navršenih 26 godina života, tako da obavezivanje tuženog da izdržava tužioca ne predstavlja očiglednu nepravdu za tuženog. Naprotiv, budući da redovno studira, očigledno je nemoguće da tužilac, iako je punoletan sam sebi obezbedi dovoljno sredstava za izdržavanje.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 3216/07 od 11. 12. 2007.)

SUD JE DUŽAN DA ODLUČUJE U GRANICAMA POSTAVLJENOG TUŽBENOG ZAHTEVA

Ako je tužilac tražio poništaj ugovora o doživotnom izdržavanju ne može sud da donese presudu kojom raskida ugovor o doživotnom izdržavanju.

Iz obrazloženja:

Prvostepenom presudom usvojen je tužbeni zahtev tužioca, raskinut je ugovor o doživotnom izdržavanju od 21. 01. 2002. godine zaključen između tužene P. O. iz Novog Sada, kao davaoca izdržavanja, i S. I. i S. R., oboje iz Novog Sada, kao primalaca izdržavanja, overenog u vanparničnom postupku kod Opštinskog suda u Novom Sadu, predmet br. R-48/02 dana 25. 01. 2002. godine, zbog neizvršenja ugovora. Naloženo je ZKNJ odeljenju tog suda da po pravnosnažnosti presude izvrši povraćaj u pređašnje stanje upisivanjem prava vlasništva na 2/4 dela nekretnine upisane u ZKNJ ul. br. 1871 k.o. Novi Sad II parcela br. 2411, izgrađeno građevinsko zemljište u površini od 04 ara 76 m², ZKNJ, telo I, pravo korišćenja, porodična stambena zgrada br. 21, u ulici Jovana Popovića, sagrađena na parceli br. 2411, ZKNJ, telo II, pravo vlasništva, sa imena upisane tužene P. O. na ime prethodno upisanog vlasnika S. I., sve to po pravnom osnovu poništaja ugovora o doživotnom izdržavanju od 21. 01. 2002. godine, overenog u vanparničnom postupku kod Opštinskog suda u Novom Sadu u predmetu br. R-48/02 dana 25. 01. 2002. godine.

Osnovano se žalbom tužene ističe da je prvostepeni sud donoseći pobijanu presudu prekoračio tužbeni zahtev obzirom da se tužbenim zahtevom traži poništaj ugovora o doživotnom izdržavanju, a sud prvostepenom presudom raskida ugovor o doživotnom izdržavanju, pa je time sud, nasuprot odredbama člana 3. stav 1. ZPP-a kojima je propisano da u parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahteva koji je stavljen u postupku, izašao iz okvira tužbenog zahteva donoseći pobijanu presudu.

Prvostepeni sud, u obrazloženju pobijane presude navodi da iz narativnog dela tužbe proizilazi da je tužilac u stvari tražio raskid ugovora, i u tom smislu donosi presudu kojom se raskida predmetni ugovor, a pri tome pogrešno zaključuje da je tužilac kao naslednik primaoca doživotnog izdržavanja legitimisan za podnošenje takve tužbe, odnosno tužbe za raskid ugovora.

Odredbe člana 201. stav 1. Zakona o nasleđivanju RS izričito propisuju da raskid ugovora o doživotnom izdržavanju mogu tražiti ugovorne strane tog ugovora, a ne i naslednici ugovornih strana, i to ako se međusobni odnosi ugovornika iz bilo kog uzroka toliko poremete da postanu nepodnošljivi ili ako se posle zaključenja ugovora okolnosti

toliko promene da njegovo ispunjenje postane znatno otežano, dok u smislu odredaba člana 203. Zakona o nasleđivanju RS naslednici ugovornih strana mogu tražiti samo poništaj ugovora o doživotnom izdržavanju i to ako zbog bolesti ili starosti primaoca izdržavanja ugovor nije predstavljao nikakvu neizvesnost za davaoca izdržavanja.

U konkretnom slučaju tužilac je zahtev radi poništaja ugovora o doživotnom izdržavanju zasnovao na neizvršavanju ugovorenih obaveza tužene kao davaoca izdržavanja prema primaocu izdržavanja, zbog čega se poništaj ne može tražiti, već samo raskid, ali samo od strane ugovornih strana, a ne i njihovih naslednika, kako je to napred navedeno.

Prema tome, prvostepeni sud donoseći pobijanu presudu kojom se raskida ugovor o doživotnom izdržavanju, nije vodio računa o tome da tužilac, kao naslednik primaoca izdržavanja, nije aktivno legitimisan za podnošenje tužbe za raskid navedenog ugovora, obzirom da bi u konkretnom slučaju, da tužena nije ispunjavala svoje ugovorne obaveze, raskid ugovora mogao tražiti isključivo primalac izdržavanja, a ne zakonski naslednik, pa je pobijanu presudu valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

(Rešenje Okružnog suda u Novom Sadu, posl. br. Gž. 1194/2008 od 27. 03. 2008.)

PRIGOVOR ZASTARELOSTI POTRAŽIVANJA

O prigovoru zastarelosti sud odlučuje meritorno tako što odbija tužbeni zahtev ako je prigovor osnovan.

Iz obrazloženja:

Naime, prvostepeni sud je, povodom prigovora tuženog o zastarelosti potraživanja tužioca, stavom 1. i 2. izreke pobijane odluke odbacio tužbu u delu za isplatu naknade za bolovanje za period od 01. februara 1999. do 28. 06. 1999. godine, kao i u delu u kom je tužilac zahtevao isplatu razlike zarade za period od 01. 01. 2000. do 31. 08. 2000. godine. Međutim, u obrazloženju pobijane odluke prvostepeni sud odlučuje da tužbeni zahtev tužioca nije osnovan, iz čega proizilazi da je o prigovoru tuženog ipak odlučivao meritorno, iako je naveo da je zbog prigovora zastare tužbu u navedenom delu odbacio, što bi vodilo zaključku da je o istaknutom prigovoru zastare odlučio kao da je on po svojoj prirodi procesni (član 302. ZPP-a).

Saglasno navedenom, osnovano se žalbom tužioca ukazuje da je odlučivši na navedeni način prvostepeni sud počinio bitnu povredu parničnog postupka iz člana 261. stav 2. tačka 12. ZPP-a, jer izreka u stavu 1. i 2. protivreči datim razlozima u kojima sud govori o neosnovanosti tužbenog zahteva, zbog kog nedostatka se ista nije mogla ni ispitati.

Prigovor zastarelosti potraživanja je materijalno-pravne prirode, jer se njegovim isticanjem od strane tuženog osporava osnovanost tužbenog zahteva; s obzirom na svoju pravnu prirodu, prigovor zastarelosti potraživanja podrazumeva meritorno raspravljanje činjenica na kojima tuženi, kao dužnik, zasniva svoje pravo da tužiocu, kao poveriocu, uskrati činidbu trajno, zbog proteka zakonom određenog vremena u kom se moglo zahtevati ispunjenje obaveze, nakon čega, sud o istom donosi meritornu odluku, dakle presudom odlučuje da li je isti osnovani: ukoliko utvrdi da je isti osnovan, odbija tužbeni zahtev, a ukoliko utvrdi da nije osnovan, odlučuje presudom o osnovanosti tužbenog zahteva tužioca, odbijajući istaknuti prigovor zastare.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, posl. br. Gž. 998/2007 od 17. 01. 2008.)

OPREDELJENOST PRIGOVORA RADI PREBIJANJA

Prigovor radi prebijanja mora biti opredeljen u smislu izričite izjave, sa izričitim navodom o visini potraživanja i sa zahtevom da se izvrši prebijanje do određenog utuženog iznosa.

Iz obrazloženja:

Kako je odredbom, čl. 342. st. 3. ZPP propisano da izreka presude (pa i delimične presude), između ostalog, sadrži i odluku o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja, to je prvostepeni sud prilikom donošenja ovde pobijane delimične presude propustio da donese odluku o istaknutom prigovoru radi prebijanja. Međutim, ovaj sud smatra da ovaj propust prvostepenog suda u konkretnom slučaju predstavlja relativno bitnu povredu odredaba parničnog postupka koja nije imala uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke, odnosno da ne predstavlja bitnu povredu iz odredbe čl. 361. st. 1, a u vezi sa odredbom čl. 342. st. 3. ZPP, s obzirom da tužena nije u toku postupka nijednom precizirala prigovor radi prebijanja na zakonit način.

Naime, prigovor radi prebijanja u procesnom smislu predstavlja protivpotraživanje koje mora biti procesno opredeljeno u smislu izričite izjave, sa izričitim navodom o visini potraživanja, odnosno mora da sadrži sve ono što sadrži zahtev iz tužbe ili protivtužbe i zahtev da se izvrši prebijanje do određenog utuženog iznosa ili, pak, do celokupnog utuženog iznosa. Međutim, tužena u toku prvostepenog postupka nije opredelila i precizirala prigovor radi prebijanja, navodeći visinu potraživanja koje ističe u prigovoru radi prebijanja, već je samo paušalno i opisno navodila da ističe prigovor radi prebijanja. Tužena u toku postupka prvi put navodi da će podneti kompenzacioni prigovor, odnosno kompenzaciju protivtužbu na ročištu održanom dana 13. 02. 2003. godine, a podneskom od 02. 06. 2003. godine ističe prigovor radi prebijanja koji glasi „usvaja se prigovor prebijanja protivtužioca do iznosa eventualno dosuđenog tužbenog zahteva“, dok drugi put podneskom od 08. 03. 2004. godine (nakon preciziranja tužbenog zahteva tužioca od 08. 12. 2003. godine) ističe prigovor radi prebijanja „u iznosu izgubljene zarade koju bi tužilac ostvario da je radio u periodu od 13. 03. 2000. do 24. 05. 2002. godine“ i opet ne precizira svoj prigovor radi prebijanja.

Osim toga, čak i kada se prigovor radi prebijanja tumači u najširem smislu (kada tuženi ističe da izjavljuje prigovor radi prebijanja u celokupnom iznosu tužbenog zahteva) ne može se u konkretnom slučaju smatrati da je tužena istakla uredan prigovor radi prebijanja, jer nakon konačno preciziranog tužbenog zahteva u ovom postupku (nakon podneska tužioca od 05. 07. 2005. godine kojim je konačno precizirao tužbeni zahtev, a koji je tuženoj dostavljen dana 11. 07. 2005. godine) tužena do kraja prvostepenog postupka nije precizirala prigovor radi prebijanja, već je do kraja prvostepenog postupka samo navodila da ostaje kod dotadašnjih iznetih navoda i zahteva. S obzirom na navedeno, nisu osnovani navodi žalbe tužene koji se tiču prigovora radi prebijanja, te se ne može smatrati da je tužena istakla u prvostepenom postupku uredan prigovor radi prebijanja.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, Gž. 5064/06 od 01. 11. 2007.)

PRAVILNA PRIMENA MATERIJALNOG PRAVA I TUŽBENI ZAHTEV

Kada se radi o susedskom pravu a ne o pravu službenosti prolaza sud je dužan da pravilnom primenom materijalnog prava odluči o tužbenom zahtevu, bez obzira što je tužilac pogrešno označio pravni osnov.

Iz obrazloženja:

U prvostepenom postupku utvrđeno je da je tužilac vlasnik nekretnine koja se nalazi na parceli broj 45/1 u Đurđevu, koju čini kuća i dvorište. Tužiočeva parcela graniči se sa parcelom tuženih. Tuženi su dana 20. 01. 2004. godine dali tužiocu pismenu saglasnost da na mestu stare kuće sagradi nov objekat bočno sa desne strane placa tuženih. Tužilac je tokom marta 2004. godine, nakon što je pribavio potrebna odobrenja za gradnju, srušio staru kuću i na mestu postojećih temelja podigao montažni objekat, čija krovna konstrukcija prelazi u dvorište tuženih za oko 66 cm zajedno sa krovnim olukom. Tuženi su nakon izgradnje ovog montažnog objekta zahtevali od tužioca da skрати krov za 50 cm obzirom da ne mogu ulaziti u svoje dvorište traktorom i da im se sa krova tužiočevog objekta sliva kiša, nakon čega tužiocu ne dozvoljavaju ulazak u njihovo dvorište kako bi završio bočni zid svoje kuće. Preostali građevinski radovi na kući tužioca su radovi na završnoj obradi bočnog zida prema dvorištu suseda, ovde tuženog, površine 7,48 m², *koji se jedino mogu izvršiti iz dvorišta tuženih u pojasu minimalne širine 1,10 m i dužine 10,00 m*. Radi ovih radova je neophodno skinuti ploče iverice postavljene kao podlogu završene obrade naležućeg zida i zameniti iz novim, izvršiti predhodne pripremljene radove za konačnu obradu fasade na zidu postavljenjem stiropora i mrežice, nanošenjem lepka, izvršiti obradu opšivanja strehe postavljanjem lamperije u skladu sa standardima propisanim za „Tip 90” montažne stambene zgrade „Špik sloga” Ivanjica. Navedeni radovi se ne mogu izvesti sa parcele tužioca jer je pojas pored ovog zida do međne linije sa tuženim širok svega 30-tak cm.

Imajući u vidu navedene činjenice, prvostepeni sud pogrešno zaključuje da se u konkretnom slučaju radi o ustanovljavanju prava službenosti prolaza preko parcele tuženih u korist tužioca te pogreškom primenom odredaba člana 49. i člana 50. ZOSPO odbija zahtev tužioca sa pozivom na princip restriktivnog korišćenja poslužnog dobra, iz razloga što tužilac nije opredelio tačan broj dana odnosno vreme neophodno za izvođenje građevinskih radova na bočnom zidu svoje kuće sa parcele tuženih.

Saglasno odredbi člana 187. st. 4. ZPP-a sud nije vezan pravnim osnovom tužbenog zahteva tužioca i dužan je da po tužbi postupi i kad tužilac nije naveo pravni osnov svog zahteva.

Stoga, iako tužilac u svom zahtevu pogrešno navodi da zahteva utvrđenje prava službenosti prolaza preko parcele tuženih, sama sadržina tužbenog zahteva u ovom postupku odnosi se na priznanje *prava upotrebe susednog zemljišta* kao vrste susedskog prava.

Susedska prava predstavljaju ograničenja prava svojine na nepokretnostima koja nameću susedima međusobna ograničenja njihovih svojina u cilju boljeg ekonomskog iskorišćavanja nepokretnosti. Navedena prava postoje sama po sebi, a sudskom odlukom se samo deklariše njihovo postojanje. Za razliku od prava službenosti, trajanje susedskih prava nije vremenski ograničeno.

U konkretnom slučaju radi se o pravu na upotrebu tuđe (susedne) nepokretnosti, koja ovlašćuje vlasnika nepokretnosti da radi izvođenja građevinskih radova na svojoj nepokretnosti prolazi preko dela susedovog zemljišta radi odlaganja materijala, postavljanja skele i pristupa radnika. Navedeno pravo je vremenski i prostorno ograničeno samom prirodom poslova koje titular ovog prava treba da obavi sa susedne nepokretnosti.

Kako susedska prava nisu uređena pozitivnim zakonodavstvom, budući da izviru iz običajnog prava, na ovu vrstu pravnih odnosa primenjuju se shodno odredbi člana 1. Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 06. 04. 1941. godine i za vreme neprijateljske okupacije („Službeni list FNRJ”, br. 86/46 i 105/47), pravna pravila AGZ-a kao i pravila sudske prakse važeće na teritoriji Vojvodine u navedenom periodu.

Imajući u vidu nesumljivo utvrđenu činjenicu, koja među strankama i nije bila sporna, da se radovi na završetku bočnog zida kuće, tužioca mogu izvesti jedino sa parcele tuženih, kao susedne parcele, to su tuženi bili dužni dopustiti tužiocu da radi završetka radova na svom objektu koristi *privremeno* dvorište parcele tuženih radi postavljanja skele, unošenja materijala i ulaska njegovih radnika. Ovo stoga što je bez dopuštenja tuženih da koristi njihovu parcelu tužilac u potpunosti onemogućen da završi građevinske radove na svom montažnom objektu.

(Presuda Okružnog suda u Novom Sadu, broj Gž. 1220/007 od 14. 11. 2007.)